מעשה רוקח על המשנה — פאה

במסכת פאה יש שמנה פרקים. והתחלת אותיות מן הח' פרקים עולה קי"ז, וסופי אותיות עולה שד"ם. כל זה צריך טעם. וגם לכאורה קשה הא במסכת זו מבואר מצות לקט שכחה פאה, א"כ למה נקרא המסכתא בשם "פאה"? הגם שכבר כתבתי בחידושי על מסכת זו על פי נגלה טעם נכון, דלקט ושכחה אינם מצות הכרחית דאפשר שלא יהיה שום לקט או שכחה, רק כשיש לקט או שכחה הוא מוזהר ומצווה להניח לעניים. אבל מצות פאה היא הכרחית להניח פאה, לכך נקרא המסכת בשם פאה. אבל על פי רמז וסוד תמצא כאן טוב טעם.

ונלע"ד שגם מסכתא זו יהיה כעין מסכתא שלפניה לתקן מידת מלכות דוד, ולכך יש בה ח' פרקים כנגד ח' אותיות מלכות דוד, ולייחד יסוד ומלכות. דידוע שמלכות בית דוד נשתל מבועז ורות, ומבואר במדרש הנעלם מרות שזיוג בועז ורות הוא מדמו על הייחוד עליון יסוד ומלכות, דבועז צדיק יסוד עולם ורות היא מלכות וע"ש בפסוק "ולנעמי מודע לאישה וכו'" שהאריך בזה וגם בספר מגדול דוד על רות.

ולכך נראה לע"ד שבכל מגילת רות תמצא בעז חסר ו' בגימטריא ע"ט. עם הכולל – פ', כמנין יסוד. וגם כשתחשוב בועז מלא הוא כמנין יסוד עם האותיות והכולל. לכן יש במגילת רות פ"ה פסוקים כמנין בועז. ורות היא שכינה אמרה (רות ב, ב) "אלכה..השדה", היינו סוד חקל תפוחין, "ואלקטה בשבלים ובעמרים", היינו ליקוטי האורות שעל ידם היא מזדווגת בבעלה על ידי מידת יסוד. ואין להאריך כאן יותר שכבר כתבתי שאין לנו עסק בנסתרות רק כעין ראשי פרקים.

ומסכתא זו יהיה נסמך לסיום מסכת ברכות במשנה האחרונה "והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם", וילפינן מבועז שאמר לקוצרים "ה' עמכם". ועיין בזוהר הנ"ל ובספר מ"ד שהאריכו בסוד זה.

ועיקר דבועז היינו יסוד, משים שלום בבית, היינו יחוד הוי"ה אדני כאשר כתבתי למעלה. ופתח אחר כך מסכתא זו (משנה פאה א:א) "אלו דברים שאין להם שיעור, הפאה", בגימטריא הוי"ה אדני, פירוש שיראה תמיד בכל מעשיו לייחד הוי"ה אדני, תפארת ומלכות. עד "ותלמוד תורה", תלמוד תורה – בגימטריא תפארת; נשאר וד, היינו יסוד מלכות; ו' היינו יסוד, ו' זעירא, ד' היינו מלכות כדכתבתי למעלה בסוד ד' דאחד. והכל כדי לתקן מידת מלכות דוד להמשיך לה ה' חסדים וה' גבורות. וזהו "וגמילות חסדים".

ולכך ראשי האותיות מן ח' פרקים עולה קי"ז כמנין אל אלהים. "אל" היינו חסד אל, "אלהים" היינו גבורה. וכשתחשוב אל אלהים עם ב' כוללים עולים כמנין המלך דויד.

וסופי האותיות עולים שד"מ כמנין ישי דויד. וכשתצרף ראשי אותיות קי"ז עם סופי האותיות שד"מ עולים תס"א עם הכולל תס"ב כמנין יעקב רחל ולאה. שזהו עיקר היחוד והזיוג, תפארת ומלכות כידוע.

והכל לתקן השדה עליון הנקרא "חקל תפוחין". וסוד חקל הוא ידוע, גימטריא יחוד הוי"ה אדני הוי"ה אהיה. ועם הכולל הוא לקט.

ובזה אפשר ליישב כד דייקת במסכת זו ג' פרקים ראשונים אינו מזכיר בהם אלא דיני פאה ולא לקט ושכחה ומזכיר בהם "השדה", ובפרק ג' משנה ה' "אימתי בזמן שלא שייר בעל השדה וכו'", ומפרק ד' ואילך מזכיר גם לקט ושכחה ושארי מתנות ומזכיר הכל "בעל הבית". דוק ותמצא. וכבר הרגיש התי"ט במשנה י' (משנה פאה ד:י) שכתב שהיה לו לקרותו בעל השדה ודחק בזה.

ולענ"ד רמז בכאן סוד גדול. שבאמת שתי בחינות יש במידה זו מידת מלכות נוקבא דז"א – נקראת שדה ונקראת בית. דהיינו קודם הזיוג נקראת שדה ואחר הזיוג נקראת בית, בסוד "מעולם לא קריתי לאשתי אשתי ולביתי ביתי

אלא לאשתי ביתי". ומציאות הזיוג שלמעלה אי אפשר להיות אלא על ידי לקט, שהיא מלקטת האורות והנשמות הצדיקים בסוד מיין נוקבין, ואז הוא הזיוג. ובספר מגדול דוד האריך בזה בכמה דוכתי. ולזה מפרק ד' ואילך שמזכיר דיני לקט ושכחה ופאה היא בבחינת 'בית', ולכך קורין אותו "בעל הבית". ודוק היטב ויונעם לך.

ורמז לדבר לקט שכחה פאה שלשתן בגימטריא תקנ"ח, היינו כשהשדה עליונה מקבלת כל האורות כח"ב . גג"ת . נהי"מ – הרי תקמ"א כמנין ישראל, ועל ידי מי מקבלתה? על ידי יסוד הנקרא 'טוב' בסוד הפסוק הנאמר בבועז ורות "אם יגאל טו"ב יגאל" – הרי תקמ"א טו"ב, הכל בגימטריא תקנ"ח כמנין לקט שכחה פאה.

ולכך היה גם זיוג בועז ורות למטה ונתגלגל הדבר על ידי מצות אלו. לקט מפורש בכתוב. וגם שכחה במאמר בועז (רות ב, טז) "שול תשולו לה" וכפרש"י שם. וגם פאה נרמז שם – "כאיפה" (רות ב, יז) אותיות פיאה מלא יו"ד. ומהם הושתל מלכות בית דוד. ולכך נקרא המסכתא פאה כמנין בועז עם הכולל.

ולזה תמצא ביחוס סוף מגילת רות בעז עובד ישי דוד, כשתחשוב ארבעתן עם הכולל עולה במכוון כמנין מלכות. ועיין במאמר עולם קטן סימן ה' מה ששייך לכאן ותמצא נחת (עשרה מאמרות, מאמר עולם קטן ה).

ואפשר עוד לומר כשתחשוב לקט שכחה פאה בהסיר ג' כוללים עולים תקנ"ה, כמנין שמירה, שמצות אלו המה שמירה לשדה העליונה שלא יכנס בה הס"א לילית ומחנותיה. וזהו מרומז בתיבת פאת, בגימטריא לילית עם הכולל. ופירוש הפסוק "לא תכלה פאת שדך" כך הוא: לא תכלה שדה משום פאת. ואפשר לומר שזה הוא פלוגתא ת"ק ור' שמעון בפרק קמא משנה ג' (משנה פאה א:ג), דתנא קמא אומר נותנין פאה מתחלת השדה ואמצעה, ור' שמעון סובר שצריך להניח הפאה בסוף השדה דוקא. וכבר כתבתי בנגלה דברים נכונים בזה בע"ה. ולדרכינו כאן יש לומר דר' שמעון סובר הטעם משום שמירה מס"א, ולכך צריכה להיות בסוף השדה דוקא ששם הוא עיקר השמירה שלא יכנס הס"א כלל תוך השדה הקדושה. ותנא קמא סובר דטעמא לאו משום שמירה רק לכונות ויחודים שכתבתי, אם כן יכול להניחה גם באמצע השדה.

ואפשר עוד כדי למתק הדינים בשדה זו שהיא מידת מלכות, אדני, בסוד דינא דמלכותא דינא, על ידי שם אהי"ה שהוא בג' ראשונות כח"ב, בסוד אהיה אשר אהיה; אהיה - כתר, אשר - חכמה, אהיה - בינה כידוע. וג' ראשונות המה חסד ורחמים. וגם שם י"ה הוא בג' ראשונות; קוצו של יו"ד - כתר, ויו"ד - חכמה, ה"י - בינה. וכשתחשוב אהיה אשר אהיה יה תמצא תקנ"ח כמנין לקט שכחה פאה. ובזה נמתיק הדינים שבשדה.

ולכך נקרא שם המסכתא פאה כמנין אהיה אדני. ואפשר שלכך יש ח' פרקים כנגד ח' אותיות בשתי שמות אלו. וראשי אותיות מן הפרקים קי"ז כמנין ע"ב מ"ה שהמה חסד ורחמים; ע"ב חסד, מ"ה רחמים כידוע. והכל כדי למתק הדינים בשדה זו.

ואפשר שלכך במשנה אחרונה ממסכתא זו הביא (משנה פאה ח:ט) "וכל דיין שדן דין אמת לאמתו". ולכאורה אין לזה שייכות כלל במסכת זו. ולפי מה שכתבתי ניחא מאוד. שגם כונת הדיין למתק מידת דין על ידי מידת אמת שהוא רחמים בסוד אהיה פעמים אהיה, גימטריא אמת. ולזה הביא הפסוק (ירמיהו יז, ז) "ברוך הגבר אשר יבטח בה' וגומר", שג' תיבות אשר יבטח ביהוה המה בגימטריא תקנ"ח במכוון. ודוק היטב ויונעם לך.

ויש עוד לפרש שידוע שיש ה' חסדים וה' גבורות. ה' חסדים המה חמשה הוי"ה, וה' גבורות המה חמשה אלהים. וכשתחשוב ה' פעמים הויה וה' פעמים אלהים עולים תק"ס, ועם הכולל תקס"א כמנין לקט שכחה פאה עם הג' כוללים. שה' חסדים ימתקו את ה' גבורות על ידי מצות אלו.

וכבר כתבתי שיש בכל משנה ומשנה רזין דרזין ואין לנו עסק בנסתרות. וה' ברחמיו יאיר עינינו בתורתו כטיפה מן הים הגדול.